

Bilag 2

Fra Borgmesterens Afdeling

Dato 25-08-2023

Forudsætninger i forslag til budget 2024-2027

I dette bilag gennemgås forudsætningerne for budgettet.

De præsenterede tal er fortrinsvis opgjort på baggrund af tabel 2, der viser den økonomiske situation, som den ser ud, efter indarbejdelse af de administrative besparelser, der er beskrevet i indstillingen om budgetforslag for 2024-2027. Desuden er det beskrevet, hvordan de budgetterede service-udgifter udvikler.

Beskrivelserne af den økonomiske udvikling i budgetforslaget for 2024-2027 sker i dette bilag ved at sammenligne med det vedtagne budget for 2023. Det vil sige, at fokus er på den økonomiske udvikling hen over årene i perioden 2023-2027.

Der henvises til bilag 3 for en beskrivelse af ændringerne i de enkelte år 2023-2026 i forhold til det, der var indeholdt i budgettet for 2023-2026. Fokus i bilag 3 er således de ændringer, der er sket i de enkelte år, siden byrådet sidste gang blev forelagt økonomien i budgettet.

1. Budgetforudsætninger

I dette afsnit er beskrevet de nye forudsætninger, der ligger til grund for nøgletallene i forslag til budget 2024.

I nøgletallene indgår det korrigerede budget for 2023. Korrigeret budget for 2023 er det vedtagne budget for 2023 ajourført med de tillægsbevillinger, der er magistratsgodkendt ultimo juni 2023. Endvidere er der korrigeret for konsekvenser af regnskab 2022.

Prisfremskrivning

Normalt beregnes prisfremskrivningen i Aarhus ved at tage udgangspunkt i det opdaterede prisskøn for det kommende budgetår (som aftalt i økonomiaftalen) og så tillægge den i økonomiaftalen aftalte ændring i prisskønnet for indeværende år samt det endelige prisniveau i det seneste kendte regnskab. Sidstnævnte udgør ofte kun en meget lille ændring i det samlede prisskøn, men som følge af de stærkt stigende priser i 2022 udgør ændringen mellem den endelige prisstigning og den kompenserede prisstigning et permanent niveau på 1,9 mia. kr. på landsplan, svarende til ca. 114 mio. kr. i Aarhus.

Som følge af at regeringen i forhandlingerne om kommunernes økonomi for 2024 har afvist at kompensere kommunerne for den ekstraordinært store prisstigning i 2022 samt byrådets tidligere beslutning om at undlade kompensation for prisstigning i 2022 fra indstillingen om forventet regnskab 2022, indgår det opdaterede prisniveau fra 2021 til 2022 ikke i den prisfremskrivning for 2023 og 2024, som er anvendt i Magistratens budgetforslag 2024. Det baserer sig dermed alene på opdaterede skøn for prisudviklingen i 2022-2023 og 2023-2024. Samme fremgangsmåde for prisfremskrivningen anvendes fremadrettet.

Lånepulje til sociale botilbud

Med Økonomiaftalen blev der aftalt en 3-årig lånepulje til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet på i alt 1,5 mia. kr., heraf 0,2 mia. kr. i 2024. Ansøgningsfristen til lånepuljen var den 14. august 2023, og der er administrativt ansøgt om i alt 7 mio. kr. herfra til boliger på det sociale område i 2024.

Retten til tidlig pension

Som en del af Økonomiaftalen for 2024 indgik en kommunal rammereduktion på 254 mio. kr., svarende til 14,6 mio. kr. i Aarhus, til finansiering af retten til tidlig pension. Regeringen har forudsat, at besparelsen udmøntes i jobcentrenes administration, men har ikke kunnet anvise konkrete besparelsesmuligheder. Som følge af, at Aarhus generelt har lave udgifter til beskæftigelsesindsatsen (og lavest blandt 6-byerne), og at

beskæftigelsesrådets økonomi blev kraftigt reduceret i budget 2023 som følge af Udviklings- og Omstillingsplanen på socialområdet, er besparelsen udmøntet med 30% i budgetforslaget. Den resterende besparelse indgår i den samlede økonomi.

Nulstilling af reserver

I budget 2021 blev der afsat 1 mio. kr. og i budget 2022 yderligere 6 mio. kr. årligt til drift af plejehjem for socialt udsatte. Plejehjemmet forventes tidligst færdigt i ultimo 2025 hvorfor reserven til drift på samlet 15 mio. kr. i 2024 og 2025 nulstilles og tilgår kassen og forbedrer det økonomiske råderum.

I 2018 blev den kommunale medfinansiering på sundhedsområdet ændret, så den stiger for de 0-2-årige og for ældre på +65 år. Kommunen intensiverede derfor sin indsats for disse to målgrupper og etablerede bl.a. en investeringsmodel på området. Modellen blev permanentgjort fra 2023, inden da var indsatsen til Familieiværksætterne i Børn og Unge er finansieret på anden vis. Det gav et restbeløb på 3,3 mio. kr. årligt der derfor tilgår kassen og forbedrer det økonomiske råderum.

Grundsalg – revurdering af budgettet

Der er i budgetperioden årligt budgetteret med salgsindtægter fra det klassiske grundsalg på 300 mio. kr. Teknik og Miljø forventer ikke at det er muligt at opnå indtægter i den størrelsesorden. På den baggrund nedjusteres de budgetterede indtægter fra grundsalg med 70 mio. kr. til 230 mio. kr. Samtidig nedsættes budgetterne til byggemodning og jordkøb med 30,5 mio. kr. Samlet set vil de budgetmæssige justeringer medføre, at nettoprovenuet fra grundsalgsområdet således være 39,5 mio. kr. mindre. Denne mindreindtægt finansieres ved at nedskrive den forudsatte forbrugsmulighed – finansieret af en del af nettoprovenuet fra grundsalgsområdet - på byudviklingskontoen med de 39,5 mio. kr. Dermed vil økonomien ved budgetjusteringen være neutral for kommunen og råderummet i budgetlægningen påvirkes ikke. Der henvises til nærmere beskrivelse i bilag 14.

Budgetmodeller

Konsekvenserne af budgetmodeller er indarbejdet som en del af budgetforslaget. Der findes budgetmodeller på socialområdet, ældreområdet og børn- og ungeområdet. Endvidere er der budgetmodeller på afledt drift af nye veje samt hjælpemidler.

Disse modeller ændres som følge af den seneste befolkningsprognose samt ændringer i efterspørgselsprocenter med mere. Konsekvenserne af budgetmodellerne fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Udgifter som følger af budgetmodeller

- 1.000 kr. -	B2024	BO2025	BO2026	BO2027
Børn og Unge	-7.223	6.035	29.734	49.815
Ældreområdet	44.767	99.748	152.601	208.412
Socialområdet	29.288	43.965	60.915	79.233
Hjælpemidler	6.005	11.920	17.909	24.493
Vejområdet	2.352	2.352	2.352	2.352
I alt	75.188	164.020	263.511	364.304

På de områder, som er omfattet af budgetmodellerne, er der i 2024 - set i forhold til budget 2023 - merudgifter på 75 mio. kr. stigende til merudgifter på 364 mio. kr. i 2027.

Kompenserende klimahandlinger

Klimaregnskabet for 2022 for Aarhus Kommune som koncern viste en samlet udledning på 58.574 tons CO₂e. Udledningen lå på 13.200 tons over det bindende klimamål for året. Derfor foreslår Teknik og Miljø en række kompenserende handlinger, der skal sikre at udledningerne kommer tilbage på sporet.

Det er muligt at finde kompenserende handlinger indenfor kommunens egen drift for 5.300 tons CO₂e. En væsentlig årsag til at målet overskrides i 2022 er, at der har været en stigning i anvendelse af fossile brændsler i fjernvarmeforsyningen som følge af branden på Studstrupværket, energikrisen og høje elpriser. Disse årsager er af midlertidig karakter, og det forventes derfor, at udledningen vil falde i 2023. Derudover foreslås en 10% energibesparelse i bygninger via intelligent energistyring i

bygningdriften. Slutteligt er det besluttet, at administrative medarbejdere skal rykke sammen på mindre plads, hvilket også vil kunne bidrage til et lavere energiforbrug. Initiativerne har ingen økonomiske konsekvenser.

Klimaregnskabet for Aarhus Kommunes koncern dækker både CO₂e-udledningen fra kommunens drift, og fra de helt eller delvist kommunalt ejede selskaber. Derfor skal de korrigerende handlinger også findes i hele koncernen. Det foreslås på denne baggrund, at de kommunale selskaber finder konkrete forslag til at korrigere for de resterende 7.900 tons i løbet af efteråret i sammenhæng med arbejdet med selskabernes klimahandlingsplaner for 2030.

Initiativerne er nærmere beskrevet i et notat, der er vedlagt som baggrundsmateriale.

Budget for kommunal medfinansiering i 2024

Det kommunale budget for medfinansieringen af sundhedsvæsenet er som i de senere år fastlåst, og dermed uændret i forhold til budget 2023. Det er endnu usikkert, hvad der vil ske på området efter 2024.

1. 1. Emner der ikke påvirker nøgletallene

Her beskrives emner, der ikke påvirker de økonomiske nøgletal i budgetforslaget, men som på sigt kan få økonomisk betydning.

Samling af ejendomsområdet

Det indgik i budget 2023, at der skulle udarbejdes et oplæg til organisatorisk samling på ejendomsområdet forud for budget 2024. Dette oplæg behandles i byrådet inden længe. Oplægget indebærer, at de nuværende bygningsafdelinger, ejerskab til bygninger med tilhørende budgetter (drift og anlæg) samt tekniske servicemedarbejdere samles organisatorisk. Samlingen realiserer de af byrådet forudsatte effektiviseringer stigende til 100 mio. kr. årligt fra 2027 og frem. De bevillingsmæssige ændringer indarbejdes i det endelige budget.

Kunstig intelligens

Aarhus Kommune er ambitiøse i forhold til nye teknologier, og ønsker at investere og udforske anvendelsen af kunstig intelligens løsninger. Den avancerede teknologi kan efter modning og opbygning af kompetencer og kapacitet kan til at effektivisere driften og frigøre ressourcer til andre områder. Aarhus Kommune har allerede i dag en række af indsatser baseret på forskellige AI-teknologier. Med udgangspunkt i nuværende erfaringer om kunstig intelligens bestilles en analyse til direktørgruppen, som input til Aarhus Kommunes aktuelle arbejde med en digitaliseringsstrategi for digital transformation.

Borgmesterens Afdeling faciliterer og koordinerer det tværgående arbejde omkring udarbejdelse af en ny digitaliseringsstrategi for digital transformation og anmodes om at sikre en koordineret indsamling af viden med henblik på at sikre udveksling af viden og best practise, herunder afsøgning af yderligere potentialer og dilemmaer som den nye teknologi medfører. På sigt kan det være afgørende at etablere og styrke en dedikeret koordinerende funktion for kunstig intelligens i Aarhus Kommune.

Cybersikkerhed

Det generelle cyber-trusselsbillede i Danmark viser en stigende kompleksitet, hvor cyberspionage og cyberkriminalitet truer både digital infrastruktur og data. Fremtiden viser en eskalation af trusselbilledet med mere sofistikerede angreb på infrastrukturer, men også mod kunstig intelligens. I Aarhus Kommunes seneste revisionsberetning vurderes der, at kommunen skal have et fortsat særligt fokus på cybersikkerhedsberedskab og overholdelse af kravene til behandling af følsomme data i henhold til EU-forordningens krav.

For at skabe klarhed over det aktuelle sikkerhedsniveau og eventuelle sårbarheder gennemføres en GAP-analyse og penetrationstest af Aarhus Kommunes it-infrastruktur. Der bestilles en afrapportering til Magistraten, når resultatet af GAP-analyse og penetrationstest foreligger.

Borgmesterens Afdeling anmodes om via inddragelse af direktørgruppen at fremlægge en plan for, hvordan eventuelle mangler og sårbarheder kan adresseres og

prioriteres. Herudover udarbejdes en langsigtet handleplan for cybersikkerhedsområdet til politisk drøftelse i forbindelse med budgetlægning for 2025, og herunder indarbejdes tværkommunale samarbejder, nationale strategier samt lovgivning, som påvirker cybersikkerhedsområdet.

Budgetredegørelse

I budgetredegørelsen som er vedlagt som bilag 1 til indstillingen er der som følge af Sundhedsudvalgets behandling ændret i den politiske retning i forhold til den version som Magistraten behandlede med Afdelingernes budget.

Den politiske retning er:

- Hjælp mig så jeg kan klare mig selv (Vi holder borgerne væk)
- Jeg bestemmer selv (Al magt til borgerne)
- Vi er sammen (Vi er sammen med borgerne)
- Vi rækker ud

2. Resultatopgørelsen

De præsenterede tal i den resterende del af dette bilag er fortrinsvis på baggrund af tabel 2. Tabellen viser den økonomiske situation med de forudsætninger herunder de tiltag og administrative besparelser, der er beskrevet i indstillingen om budgetforslaget for 2024-2027.

Tabel 2. Resultatopgørelse. Overskud og finansiel egenkapital 2022-2027

	R2022	B2023	KB2023	B2024	BO2025	BO2026	BO2027
	- mio. kr. / løbende priser -						
Skattefinansierede nettoudgifter							
Drift, ekskl. "hvile i sig selv" virksomheder (2024-priser)	23.579	23.704	23.604	24.089	23.898	23.938	23.994
Pris- og lønstigninger	-1.610	-934	-930	0	1.147	2.353	3.624
Renter	26	-47	-33	-65	-72	-104	-123
Finansielle tilskud	432	182	440	214	189	501	187
Skattefinansierede driftsudgifter i alt	22.428	22.905	23.081	24.238	25.161	26.688	27.683
Nettodriftsindtægter:							
Tilskud og udligning	4.202	3.521	3.521	3.743	3.480	3.935	4.179
Skatter	18.402	19.564	19.564	21.401	22.752	23.662	24.838
Drifts indtægter i alt	22.604	23.085	23.085	25.143	26.233	27.596	29.018
Resultat (overskud) vedr. de skattefinansierede driftsområder i alt*	175	180	4	905	1.071	909	1.335
Skattefinansierede nettoanlægsudgifter							
Anlæg, ekskl. takstfinansierede områder (2024-priser)	180	-37	612	83	813	15	1.193
Pris- og lønstigninger	-11	1	-19	0	26	1	118
De skattefinansierede anlægsområder i alt	169	-36	593	83	839	16	1.311
Resultat (overskud) vedr. de skattefinansierede områder i alt*	6	216	-589	822	232	893	24
Finansiering							
Ændringer i mellemværende med takstfinansierede områder (2024-priser)	13	6	8	6	6	17	15
Nettodriftsoverskud vedr. ældreboliger (2024-priser)	-29	-27	-27	-27	-30	-48	-59
Anlægsudg. til ældreboliger (90%) (2024-priser)**	0	45	49	103	59	26	-1
Pris- og lønstigninger	1	-1	-1	0	1	-2	-7
Balanceforskydninger	148	-78	170	-43	4	-31	-33
Ændringer i den langfristede gæld	-5	108	-398	83	-71	324	249
Ændringer i kassebeholdning	-121	162	-391	701	264	606	-141
Finansiel egenkapital***	-5.392	-5.176	-5.981	-5.159	-4.927	-4.034	-4.010

*Minus angiver et underskud

**De resterende 10 % er en skattefinansieret anlægsudgift.

***En negativ finansiel egenkapital angives med et minus. Den finansielle egenkapital består af kassebeholdningen plus langfristede tilgodehavender fratrukket den skattefinansierede lang- og kortfristede gæld.

For at gøre udviklingen i årene 2024-2027 så realistisk som muligt er den finansielle egenkapital i disse år opgjort på baggrund af det korrigerede budget for 2023. KB 2023 er baseret på tillægsbevillinger primo juni 2023, herunder de bevillinger, der er tiltrådt ved regnskabsaflæggelsen for 2022.

3. Skattefinansierede driftsudgifter

De skattefinansierede driftsudgifter, som fremgår af tabel 2, er inden disponering af råderummet på 24.089 mio. kr. i 2024. I 2025 falder udgifterne med 191 mio. kr. for så at stige med hhv. 40 og 56 mio. kr. i 2026 og 2027. Årsagen til faldet fra 2024 til 2025 skyldes bl.a. at klimaplanen på 85 mio. kr. udløber efter 2024 ligesom magistratsafdelingernes budgetterede forbrug af opsparing i 2024 er 38 mio. kr. større end i 2025. Årsagen til stigningen de seneste år skal bl.a. findes i væksten i budgetmodellerne.

Resultatet på de skattefinansierede driftsudgifter er i løbende priser i tabel 2. Det ses, at overskuddet i 2026 - der er på 909 mio. kr. - ikke umiddelbart følger udviklingen over årene. Det skyldes fortrinsvis, at der i 2026 er budgetlagt med store finansielle tilskud til opsparingen til etape 2 af letbanen.

3.1. Rammen for serviceudgifterne i budget 2024

I lighed med tidligere år blev der i årets økonomiaftale mellem KL og regeringen aftalt en maksimal ramme for kommunernes samlede udgifter på serviceområderne i 2024.

Rammen for serviceudgifterne i 2024 for Aarhus Kommune fremgår af tabel 3 og er opgjort til 16.811 mio. kr. inkl. Aarhus andel af 650 mio. kr. der følger af velfærdsmilliarden. Af tabel 3 fremgår ligeledes de budgetterede serviceudgifter i budgetforslaget for 2024-2027 efter indarbejdelse af de administrative besparelser, men inden disponering af råderummet.

Tabel 3. Serviceudgifter i 2024 - 2027

Mio. kr. 2024-priser	B 2024	BO 2025	BO 2026	BO 2027
Ramme for serviceudgifter	16.811			
Serviceudgifter i budgetforslaget	16.629	16.477	16.419	16.393
Ledig vækstramme	-182			

Serviceudgifterne i 2024 er 182 mio. kr. mindre end service-rammen. Det betyder, at kommunen lever op til den aftalte vækstramme i 2024. Det foreslås, at der i

lighed med tidligere år optages en reserve til eventuelt øget forbrug af opsparing på de decentraliserede områder i det omfang, der er ledig vækstramme. En sådan reserve kan maksimalt udgøre 1 % af serviceudgifterne svarende til ca. 168 mio. kr.

Rammen for serviceudgifterne i overslagsårene er endnu ukendt.

3.2 Skattefinansierede overførselsudgifter

I Økonomiaftalen er der på landsplan skønnet et niveau for overførsler (primært forsørgelsesudgifter som førtidspension, forsikrede ledige, kontanthjælp, sygedagpenge m.v.) på 104,3 mia. kr. i 2024.

Overførselsskønnet for 2024 er godt 8 mia. kr. højere end i 2023, hvor udgiftsudviklingen har vist sig at være højere end forudsat. Som følge heraf er der i forbindelse med Økonomiaftalen aftalt en midtvejsregulering af overførslerne på 3,4 mia. kr. i 2023, idet overførselsudgifterne i 2023 vurderes at være på ca. 99,7 mia. kr.

Med overførselsskønnet for 2024 forventes der en stigning i overførselsudgifterne på 9,2 mia. kr. fra 2022 til 2024 svarende til 564 mio. kr. for Aarhus. De samlede overførsler bliver midtvejsvurderet i 2024 og endeligt opgjort i 2025 i forbindelse med regnskabet for 2024, hvor der sker en efterregulering via budgetgarantien.

I Aarhus laver magistratsafdelingerne deres eget skøn for overførselsudgifterne, og hvis disse afviger fra skønnet på landsplan, indarbejdes en korrektion af de indtægter, som er beregnet via KL's skatte- og tilskudsmodel. Dette sikrer parallelitet mellem udgifter og indtægter.

De samlede udgifter til offentlig forsørgelse m.v. i Aarhus forventes på den baggrund at stige med 283 mio. kr. fra 2023 til 2024. Der forventes stigende udgifter til overførsler i hele budgetperioden, hvilket fortrinsvist skyldes, at der forventes flere offentligt forsørgede som følge af den generelle befolkningsudvikling. I budgettets overslagsår er der ikke indarbejdet konjunktur-effekter – det baserer sig alene på forudsætninger om lovændringer,

befolkningstilvækst samt de forventede virkninger af de vedtagne investeringsmodeller.

Tabel 4. Udgifter til overførselsindkomster i forhold til budget 2023

Mio. kr., 2024-p/l	B2023	MB2024	BO2025	BO2026	BO2027
Indkomstoverførsler m.v.	6.144	6.427	6.521	6.621	6.703
Vækst i forhold til B2023	-	283	377	477	559

Udgifterne til overførsler skal ses i sammenhæng med indtægtssiden, som beskrives i afsnit 9 om udligning og generelle tilskud.

4. Pris- og lønforudsætninger

I budgetforslaget er der fra budget 2023 til budget 2024 budgetteret med udgangspunkt i KL's pris- og lønskøn fra juni 2023.

Lønbudgetterne er i budget 2024 fremskrevet med 3,92 % på baggrund af KL's lønskøn fra juni 2023 med korrektion for særlige forhold i Aarhus Kommune, mens prisskønnet ud fra KL's skøn er på 4,26 %.

Anlæg er fremskrevet med 3,2 %, hvilket er KL's skøn fra juni.

Ved omregning af det faste priseniveau i 2023-priser til løbende priser (jf. tabel 2), er der indregnet en inflationsforventning på 4,8 % for overslagsårene 2025 til 2027 vedrørende driftsudgifter og driftsindtægter, mens der for anlægsudgifter og -indtægter er indregnet en inflationsforventning på 3,2 % i hvert af overslagsårene 2025 til 2027.

5. Finansielle tilskud

Kommunens udgifter til finansielle tilskud er budgetteret til 1,1 mia. kr. i alt i årene 2024-2027.

De finansielle tilskud vedrører blandt andet indskud i Landsbyggefonden. Der er fra 1. januar 2020 indført differentierede kommunale grundkapitalindskud efter den gennemsnitlige boligstørrelse for familieboliger.

Det differentierede kommunale grundkapitalindskud er mellem 8 og 12 % afhængig af boligstørrelse.

Grundkapitalindskuddet for ungdomsboliger og ældreboliger er 10 %.

I budgetforslaget er der for ældreboliger budgetteret med et kommunalt grundkapitalindskud på 10 % i hele budgetperioden.

Under finansielle tilskud er der desuden budgetteret med udgifter til lån til betaling af ejendomsskatter for pensionister m.v. samt opsparing til indskud i letbanen.

6. Renter og afkast

I korrigeret budget 2023 forventes der at være en nettorenteindtægt på cirka 33 mio. kr. I budgetperioden 2024 til 2027 ventes der at være nettorenteindtægter på gennemsnitligt ca. 91 mio. kr. årligt.

2022 var et udfordrende år for kapitalforvaltningen, som tog et væsentligt tab. Så de for nu mere positive noter på finansmarkederne, skal altså ses i lyset af det tab, der skal genoprettes.

Nettorenteindtægterne er i hele budgetperioden beregnet ud fra en forudsætning om, at løbende positive og negative saldi på kommunens kassekredit forrentes med 1,75 % p.a. Samtidig forudsættes det, at 100 % af kommunens gennemsnitslikviditet er placeret i kapitalforvaltningsaftaler, og derfor forrentes med 4,25 % p.a., som er den rente, der budgetteres med for kapitalforvaltningsaftaler.

Det er ikke hensigtsmæssigt hele tiden at foretage justeringer i kapitalforvaltningsaftalerne i takt med at aktuelle afkast og gennemsnitslikviditet ændres. I praksis sigtes der derfor i kapitalforvaltningen som udgangspunkt mod, at kapitalforvaltningsaftalerne dækker mellem 90 % og 110 % af kommunens gennemsnitslikviditet.

Der budgetteres med en rente på 3,25 % p.a. for optagelse af nye langfristede lån.

Afvigelser mellem de budgetterede renteforudsætninger og de faktisk realiserede beskrives i forbindelse med indstillinger om forventet regnskab og regnskab.

Udviklingen i nettorenterne vedr. de skattefinansierede områder skal ses i sammenhæng med forbruget af likvide aktiver – herunder forholdsvis store kasseændringer, samt fuld udnyttelse af den kommunale låneramme.

Efterdønningerne af Corona-pandemien har resulteret i en udbudskrise, som er delvis ansvarlig for højere inflation og de efterfølgende rentestigninger. Renteniveauet i Danmark er stadig lavt sammenlignet med andre lande, men den forventes at være stigende i den nærmeste fremtid. Dette vil alt andet lige ramme kommunens fremtidige låntagning. Den nuværende krise har også sat sig i aktiemarkedet, hvilket skaber en del usikkerhed om den nuværende og fremtidige forrentning af kapitalforvaltningen. På den mellem og lange bane ser det dog ud til, at centralbankerne har formået at lave en 'blød landing' af økonomien, hvilket vil mindske usikkerheden og skabe mere stabilt positivt afkast af kapitalforvaltningen.

7. Anlæg

Efter indarbejdelsen af anlægsforskydningerne som er beskrevet i indstillingen og fremgår af bilag 7, budgetteres der med nettoanlægsudgifter på 526 mio. kr. i årligt gennemsnit i årene 2022 til 2027.

Tabel 5. Nettoanlægsudgifter i perioden 2022-2027

	R 2022	KB 2023	B 2024	BO 2025	BO 2026	BO 2027
<i>- mio. kr., 2024-priser -</i>						
Anlægsudgifter*	1.414	2.277	1.453	1.914	1.530	1.773
Anlægsindtægter	-1.243	-1.665	-1.371	-1.101	-1.515	-581
Nettoanlægsudgifter	171	612	83	813	15	1.193

*Inkl. den kommunale udgift til ældreboliger

Blandt de væsentligste anlægsprojekter i perioden er de større byudviklingsprojekter (de bynære havnearealer, Godsbanen, Lisbjerg, Sydhavns kvarteret, Tage-Hansensgade/Amtssygehuset) projekter under MOVE, aftalen om de udsatte boligområder, dagtilbuds- samt

skoleudbygning, energirenoveringer samt vedligeholdelse og genopretning af kommunale bygninger og veje. Hertil kommer en lang række mindre projekter.

Anlægsindtægterne i perioden omfatter bl.a. jordsalgindtægter fra de større byudviklingsprojekter. Herudover er der indtægter fra andet jordsalg.

For de enkelte byudviklingsprojekter gælder generelt, at tidsforskydninger mellem udgifter og indtægter forudsættes dækket ind over hele udviklingsperioden, hvorfor måltallet for den finansielle egenkapital korrigeres tilsvarende. Det er fortsat vurderingen for de enkelte byudviklingsprojekter, at disse vil udvise økonomisk balance over udviklingsperioderne.

8. Skatter

De samlede skatteindtægter i budgettet for 2024 forventes at udgøre 21,4 mia. kr. og forventes at stige til 24,8 mia. kr. i 2027.

Størstedelen af skatteindtægterne (ca. 84 %) kommer fra indkomstskat, 9 % fra grundskyld, ca. 5 % fra selskabsskat og ca. 2 % fra dækningsafgift. Dertil kommer mindre beløb fra dødsboskat og forskerskat. Skatteområdet beskrives nærmere i baggrundsnotat om finansiering.

Der er budgetteret med en indkomstskattesats på 24,52% i budgetperioden.

Af tabel 6 fremgår for perioden 2022 til 2027, hvad der er budgetteret med i budgetforslaget hhv. på udskrivningsgrundlag, vækstprocenter, skatteprocenter og dertilhørende forskudsbeløb af indkomstskatteprovenu.

Tabel 6: Det budgetterede udskrivningsgrundlag, den forudsatte vækst i udskrivningsgrundlaget samt den forudsatte skatteprocent

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>- mio. kr., løbende priser -</i>						
Udskrivningsgrundlag*	69.345	72.100	74.948	79.521	84.273	89.083

Budgetteret vækst i udskrivningsgrundlaget* ift. foregående år	5,6	4,0	3,9	6,1	6,0	5,7
Vedtaget / forudsat skatteprocent	24,51%	24,52%	24,52%	24,52%	24,52%	24,52%
Skatteprovenu	15.746	16.663	17.940	19.499	20.664	21.843

* I alle årene anvendes efterreguleringsgrundlaget, som er korrigeret for lovændringer vedtaget efter fastsættelsen af statsgarantien. Dette gælder også i 2022-2024 hvor provenuet er udregnet på baggrund af det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.

I alle år budgetteres med en mervækst i udskrivningsgrundlaget ift. landsplan. Vækstillægget er for alle år baseret på KL's skatte- og tilskudsmodel. I 2022 er vækstillægget på 0,2 procentpoint, mens det allerede fra 2023 stiger til 0,9 procentpoint. I 2024 stiger det yderligere til 1,3, mens det i de resterende år er på 0,8-0,9 procentpoint. Således forudsiger KL's skatte- og tilskudsmodel, at det lavere vækstillæg ikke er en vedvarende tendens. Forventningerne til mervæksten i udskrivningsgrundlaget er tæt koblet til mervæksten i befolkningen i Aarhus ift. landsplan.

I budgetteringen af skatter og generelle tilskud er der i budgetforslaget for 2024 forudsat valg af statsgaranti. På nuværende tidspunkt er det forventningen, at der i 2024 vil være en gevinst på 85 mio. kr. ved valg af selvbudgettering fremfor statsgaranti. Denne gevinst anses dog som værende usikker, da der er væsentlig usikkerhed omkring den fremtidige udvikling i konjunkturerne og dermed indtægterne fra især indkomstskat. Usikkerhederne omhandler især udviklingen i inflationen og spændinger på de finansielle markeder. Valg af selvbudgettering er derfor behæftet med en vis risiko, da kommunen risikerer at stå med en regning, hvis væksten bliver lavere end forventet. Ved valg af statsgaranti risikerer kommunen omvendt, at en vækst ud over det statsgaranterede niveau vil tilfalde staten, hvorved kommunen går glip af en merindtægt. Der tages endelig stilling til valget mellem selvbudgettering og statsgaranti i forbindelse med fællesmøderne mellem Magistraten og Økonomiudvalget, hvor der forventes at foreligge opdaterede beregninger baseret på regeringens Økonomiske Redegørelse fra august måned.

Ejendomsskatteområdet har i flere år været præget ekstraordinær usikkerhed som følge af ændret ejendomsskattelovgivning og udarbejdelsen af nye ejendomsvurderinger. Det afspejler sig i dette års budgetforslag, hvor der er væsentlige usikkerheder på området. Budgetforslaget er udarbejdet med udgangspunkt i Skatteministeriets skøn for grundværdierne i alle år. Dette er i tråd med KL's anbefaling, selvom skønnene anses for foreløbige. Derudover kan der som følge af overgangen til de nye vurderinger komme efterreguleringer i løbet af budgetperioden, der især vil påvirke grundskyldsprovenuet. Størrelsesordenen og tidspunktet for sådanne reguleringer er på nuværende tidspunkt ukendte.

I 2024 afregnes selskabsskatten for 2021. Hvor det afregnede provenu i 2023 var på 559 mio. kr., er det i 2024 på 1.103 mio. kr. Dette er en vækst på knap 100 % og svarer til 7,57 % af selskabsskatten på landsplan.

Det høje provenu skyldes i høj grad, at enkelte virksomheder har haft et godt regnskabsår herunder særligt visse energihandelsvirksomheder. Særligt energihandelsvirksomhederne har også haft en særdeles godt regnskabsår i 2022, hvilket vil have indflydelse på provenuet i 2025.

Det er dog vigtigt at understrege, at det på nuværende tidspunkt er svært at sige, hvad den endelige selskabsskatteindtægt vil være i 2025. Dette skyldes, at udviklingen på landsplan også er afgørende, ligesom andre virksomheder i Aarhus kan have haft et dårligere år end forventet. Derudover er området præget af udsving, hvorfor det kan se helt anderledes ud i de sidste overslagsår.

Derfor følges almindelig praksis, hvilket indebærer, at der budgetteres med en andel af KL's skøn for landsplan svarende til gennemsnittet for de seneste 5 år. Med resultatet for 2024 hæves gennemsnittet fra 5,95 til 6,07 %.

9. Udligning og generelle tilskud

Indtægterne fra udligning og generelle tilskud er budgetteret med udgangspunkt i tilskudsudmeldingen fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet for 2024 samt KL's skatte- og tilskudsmodel fra juli 2023. Herudover indgår de ekstra midler til borgernær velfærd, som regeringen annoncerede torsdag den 24. august.

Tabel 7. Udligning og generelle tilskud i forhold til budget 2023

	B2023	MB2024	BO2025	BO2026	BO2027
<i>- mio. kr., løbende priser -</i>					
Generelle tilskud	3.521	3.743	3.480	3.935	4.179

KL's skatte- og tilskudsmodel er sammenholdt med Aarhus Kommunes egne skøn, hvilket giver sig udslag i en række korrektioner af skatte- og tilskudsmodellens beløb:

- I budgetlægningen af indtægterne fra generelle tilskud og udligning er der taget udgangspunkt i Aarhus Kommunes befolkningsprognose og de antagelser, der indgår heri om, at en vis andel af de ukrainske flygtninge bliver boende i Aarhus og Danmark. Da Danmarks Statistiks befolkningsprognose, der ligger til grund for skatte- og tilskudsmodellen, antager, at flygtningene rejser ud af Danmark senest ved Særlovens ophør i marts 2024, foretages der derfor en korrektion heraf i bloktilskuddet.
- I overensstemmelse med hidtidig praksis budgetteres overførselsområdet med udgangspunkt i kommunens egne skøn, hvortil indtægterne tilpasses. Kommunens egne skøn er lavere end KL's skøn, så derfor indlægges mindre indtægter i alle år. I lighed med sidste år er der samtidig - som følge af de byrådsvedtagne investeringsmodeller - budgetteret med en gevinst på overførselsområdet. I år er der indarbejdet en samlet gevinst på ca. 70 mio. kr. om året (inkl. de nye investeringsmodeller, som er indeholdt i Magistratens budgetforslag.
- Der er indarbejdet merindtægter på i alt 22,5 mio. kr. i 2025 og frem som følge af, at der i finansloven for 2021 er afsat en pulje "Flere hænder i ældreplejen", som fra 2025 forventes overført til bloktilskudsfinansiering.

Dette indgår dog ikke i forudsætningerne i dette års skatte- og tilskudsmodel. Tilsvarende er der indarbejdet merindtægter på 3,4 mio. kr. årligt fra 2026 som følge af en fejl i årets lov- og cirkulæreprogram. Dette justeres i næste års lov- og cirkulæreprogram.

- På trods af at der ikke er flertal i Folketinget for en velfærdslov, der bl.a. vil sikre kommunerne automatisk kompensation for ændringer i de demografisk betingede udgifter er der indlagt en forudsætning om, at kommunerne også fremover kompenseres via økonomiaftalerne som følge af den demografiske udvikling med flere ældre borgere. Kommunerne er i Økonomiaftalen for 2024 kompenseret med 1,3 mia. kr., og der er i budgettets overslagsår indlagt en forudsætning om en kompensation på 1,35 mia. kr. om året på landsplan, svarende til 83 mio. kr. i 2025, 167 mio. kr. i 2026 og 253 mio. kr. i 2027.
- Det er forudsat, at i regeringsgrundlaget for SVM-regeringen, at kommunerne frem til 2030 skal spare 2,1 mia. kr. på administration, men stigningen fra de 700 mio. kr. i 2024 er ikke indarbejdet i skatte- og tilskudsmodellen. Profilen på de administrative besparelser fra staten er ikke kendt, men det er med korrektionen forudsat, at profilen sker gradvist, svarende til 58 mio. kr. i 2025, 73 mio. kr. i 2026 og 88 mio. kr. i 2027.
- Som tidligere år er der indarbejdet et budgetværn i budgetforslaget. Der er dog forudsat et mindre tab på udviklingen i det socioøkonomiske udgiftsbehov end i tidligere år som følge af, at der hverken i budget 2023 eller 2024 er konstateret et tab på opdateringerne. Det betyder, at der dels er indarbejdet en forudsætning om faldende indtægter fra udligning på 15 mio. kr. om året (i stedet for 30 mio. kr.), dels er indarbejdet en forventning om kommende effektiviseringskrav el.lign. i kommunerne for ½ mia. kr. om året, svarende til 30 mio. kr. i Aarhus. På den baggrund er statstilskuddet reduceres med 45 mio. kr. i 2024, 90 mio. kr. i 2025 og 135 mio. kr. i 2026.
- Endeligt er der indarbejdet en forventet negativ regulering af statstilskuddet i 2025 på 108 mio. kr. som

følge af et forventet provenu fra dækningsafgiften, som overstiger den stigningsbegrænsning på maksimalt 30% i årene 2022-2024, der er aftalt i Folketinget i forbindelse med omlægningen af beskatningsgrundlaget for dækningsafgift fra forskelsværdien til grundværdierne.

Forudsætningerne bag indtægterne fra udligning og generelle tilskud er nærmere beskrevet i baggrundsnotatet Finansiering.

10. Takstfinansierede drifts- og anlægsudgifter

AffaldVarme blev selskabsgjort i 2019, men Aarhus Kommune administrerer dog forpligtigelsen vedr. tjenestemænd i AffaldVarme. Herudover kommer udgifter til klimasikring, som Aarhus Kommune afholder i første omgang, men som løbende betales af Aarhus Vand. Derfor vil "Hvile i sig selv"-virksomhederne løbende have en gæld til kommunen. De budgetterede udgifter til tjenestemænd udgør ca. 12 mio. kr. årligt i budgetperioden. Gælden til kommunen skønnes ved udgangen af budgetperioden i 2027 at være på 54 mio. kr.

11. Anlægsudgifter til ældreboliger

I budgetforslaget er der afsat midler til ældreboliger på 103 mio. kr. i 2024 og 59 mio. kr. i 2025 samt 26 mio. kr. 2026. Udgiften er den del der finansieres via beboernes huslejebetaling.

12. Balanceforskydninger

Det årlige gennemsnit af balanceforskydningerne er -25 mio. kr. i budgetperioden. Ændringerne kan henføres til passiver tilhørende fonds og legater, mellemværende med kirkerne samt andre kommuner og regioner.

13. Nettoafdrag på lån

Nettolånoptagelsen (omfattende ældreboliger, "hvile-i-sig-selv"-området, samt det skattefinansierede område) og inkl. afdrag i perioden udgør ca. 764 mio. kr. (dvs. nettoafdrag) i perioden 2023-2027.

Set i relation til kommunens skattefinansierede gæld og den finansielle egenkapital er det dog udviklingen i

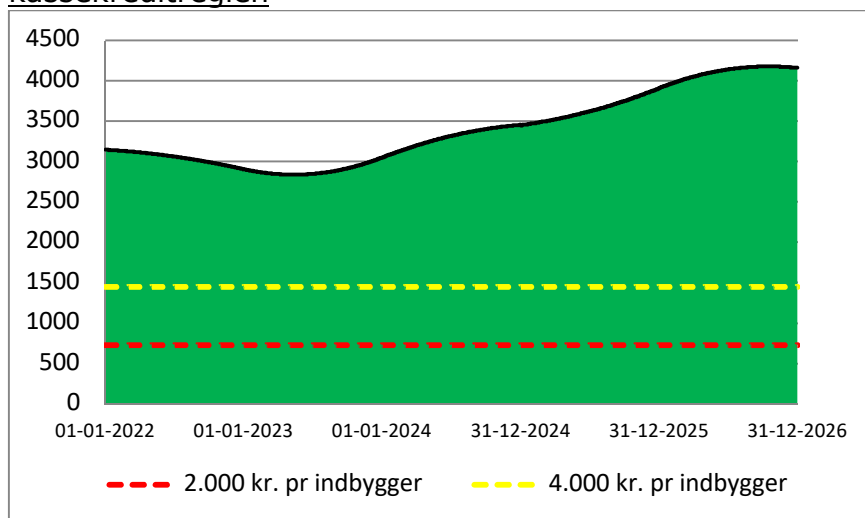
nettolåntagningen på det skattefinansierede område, der er relevant. På det skattefinansieret område (dvs. ekskl. ældreboliger og "hvile-i-sig-selv"-området) budgetteres der med en nettolånoptagelse på 733 mio. kr. i budgetperioden 2023-2027 under ét (dvs. nettoafdrag). Det består af afdrag på i alt 1.258 mio. kr. samt en fuld udnyttelse af lånemulighederne på i alt 524 mio. kr.

14. Kassebeholdningen

Der er betydelige usikkerheder forbundet med at skønne over gennemsnitslikviditeten gennem hele budgetperioden, da den påvirkes af en række pt. ukendte faktorer, herunder tidsmæssige forskydninger i opsparing, anlægsudgifter og -indtægter, fremtidige låneadgange mm.

Gennemsnitslikviditeten opgjort efter kassekreditreglen er aktuelt (31. juni 2023) på ca. 3,0 mia. kr. - og dermed i "det grønne område", som i kommunens økonomiske politik er fastlagt til mere end 4.000 kr. pr. indbygger. Likviditeten forventes at være stigende i løbet af budgetperioden, og holde sig i det "grønne område". Den vigtigste forklaring på, at der forventes en stigning i gennemsnitslikviditeten, er udskudt anlæg samt stigende afkast på kapitalforvaltning.

Figur 1: Gennemsnitlig likviditet opgjort efter kassekreditreglen

Figur 1 viser Aarhus Kommunes prognose på gennemsnitslikviditet opgjort efter kassekreditreglen.

Grænsen på 2.000 kr. pr. indbygger svarer til en gennemsnitslikviditet på 724 mio. kr.

Grænsen på 4.000 kr. pr. indbygger svarer til en gennemsnitslikviditet på 1.449 mio. kr. i gennemsnitslikviditet.

15. Personale

Udviklingen i det samlede personaletal efter gennemførelsen af de administrative besparelser er endnu ikke fastlagt. Det samlede budgetterede personaletal for Aarhus Kommune før de administrative besparelser fremgår af tabel 8. Personaletallet er opgjort som det gennemsnitlige antal heltidsstillinger.

Tabel 8: Gennemsnitlige antal heltidsstillinger

B2023	B2024	BO2025	BO2026	BO2027
23.028	22.982	23.150	23.308	23.499

Årsagen til faldet fra 2023 til 2024 skyldes fortrinsvis, at Børn og Unges ramme i 2024 er lavere end forbruget i regnskab 2022. Det budgetterede antal heltidsstillinger i de enkelte afdelinger fremgår af tabellen "Det budgetterede personaletal", som findes i Budgetredegørelsen.